

فصل ۷

نفت و گاز



مقدمه

با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان، در سال ۱۲۸۷ شمسی (۱۹۰۸ میلادی)، فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شد و آمارهای مربوط به آن نیز از زمان مذکور گردآوری شده است. پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹، شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیع تری را منتشر کرده است.

پس از تأسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶، این دو شرکت نیز به ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی (L.N.G) و گاز مایع (L.P.G) گردآوری و ارائه کرده‌اند.

آمارهای مندرج در این فصل از شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی مناطق زاهدان و چابهار و شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان دریافت شده است. در سال ۱۴۰۰ اطلاعات از سوی مرکز آمار ایران منتشر گردیده است.

تعاریف و مفاهیم

نفت خام: مخلوطی از انواع هیدروکربن‌ها با دامنه تقطیر بسیار گسترده به رنگ قهوه‌ای تا سیاه به همراه مواد غیر نفتی مانند گوگرد، آب، نمک، فلزات سنگین و غیره که در اعماق زمین یا دریا به حالت مایع یافت می‌شود.

نفت سفید: مخلوطی از هیدروکربن‌های نفتی در محدوده تقطیر ۱۵۰ تا ۲۷۵ درجه سانتی‌گراد که در حالت طبیعی بی‌رنگ بوده و عمدتاً زنجیره‌های هیدروکربنی را شامل می‌شود این فرآورده عمدتاً به عنوان سوخت در لوازم نفت سوز خانگی به کار می‌رود.

نفت کوره: برش‌های سنگین حاصل از پالایش نفت خام که به حالت مایع بوده و از ارزش حرارتی بالایی برخوردار است. نفت کوره با توجه به دامنه تقطیر و گرانشی، طبقه‌بندی شده و به طور کلی کاربرد اصلی آن تولید حرارت (در کوره‌ها و...) یا تولید توان (در کشتی‌ها) می‌باشد.

نفت گاز: از فرآورده‌های میان تقطیر پالایشگاه می‌باشد که دامنه تقطیر آن محدوده ۱۵۰ تا ۳۸۵ درجه سانتی‌گراد را در بر گرفته و رنگ طبیعی آن زرد کهربایی است. این فرآورده در سیستم‌های حرارتی و مشعل‌ها به عنوان مولد حرارت و در موتورهای احتراق داخلی جهت تولید توان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بنزین موتور: مخلوطی از هیدروکربن‌های نفتی سبک مایع عمدتاً در محدوده ۵ تا ۱۲ کربن و دامنه تقطیر ۳۸ تا ۲۰۵ درجه سانتی‌گراد

می‌باشد. و بر سه نوع است: بنزین سوپر، بنزین معمولی و بنزین بدون سرب.

سوخت جت: به‌عنوان سوخت موتورهای جت جنگی و مسافری به کار می‌رود که برحسب میزان امتزاج نفت سفید مرغوب با سایر

فرآورده‌های نفتی سبک (نفتا)، به صورت انواع مختلف تولید می‌شود و با اضافه کردن مواد افزودنی به منظور کاهش خوردگی و نقطه انجماد و ... تکمیل می‌گردد و در استانداردهای بین‌المللی به نام‌های JP و ATK معروف است. **گاز غنی (طبیعی):** گاز خروجی از میدان‌های نفتی و یا کلاهک‌های گازی و یا میدان‌های مستقل گازی است.

گاز سبک: گاز غنی (طبیعی) پس از طی مراحل جداسازی و پالایش، به گاز سبک تبدیل می‌شود. منظور از جداسازی، جداکردن مایعات و میعانات گازی از گاز غنی است.

گاز مایع: گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می‌یابد و در تحت فشاری حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ پوند بر اینچ مربع، به صورت مایع در می‌آید.

تزریق گاز: عملیاتی است که در جهت افزایش و یا نگهداری فشار به منظور حفظ یا افزایش سطح تولید انجام می‌گیرد.

مشترک گاز: شخص حقیقی یا حقوقی است که می‌تواند از شبکه توزیع، گاز طبیعی دریافت نماید. **مصرف‌کننده گاز:** به مشترکانی اطلاق می‌شود که جریان گاز آن‌ها پس از طی مراحل اشتراک‌پذیری، راه‌اندازی شده باشد.

انشعاب گاز: به خطوطی که برای ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می‌شود، انشعاب گاز اطلاق می‌گردد.

سوخت: سوخت شامل: پروپان، بوتان، پنتان پلاس، پنتان، بنزین پیرولیز، رافینیت C۴، رافینیت C۶، C.F.O و MTBE

گزیده اطلاعات

در سال ۱۴۰۰ تعداد ۷۳۰ جایگاه شعبه فروش نفت سفید موجود بوده است که نسبت به سال گذشته ۲۲/۸ درصد افزایش داشته است.

لازم به ذکر است در سال ۱۴۰۰ با توجه به پیگیری‌های مکرر و متعدد با شرکت پخش فرآورده‌های نفتی چابهار و زاهدان هیچگونه آماری از سوی دستگاه مربوطه اخذ نشده و طبق اظهارات دستگاه ذیربط مجوز انتشار آمارهای درخواستی را نداشته‌اند. در سال ۱۴۰۰، تعداد شهرستان‌های گازرسانی شده ۵ شهرستان و روستاهای گازرسانی شده ۱۸ روستا می‌باشد. که در مجموع ۸۲۰۸۷ انشعاب می‌باشد که این میزان انشعاب در مقایسه با سال قبل ۱۱/۲ درصد رشد داشته است.

تعداد مصرف‌کنندگان گاز استان در سال ۱۴۰۰، ۱۰۸۷۳۸ مشترک اعلام گردیده است که ۹۸

درصد مشترکین را بخش خانگی به خود اختصاص داده است. میزان مصرف این مشترکین در سال ۱۴۰۰، ۱۶۷۰ میلیون متر مکعب بوده است که در مقایسه با سال قبل ۸/۵ درصد افزایش داشته است و همچنین قابل ذکر است که بیشترین میزان مصرف گاز مربوط به شهرستان ایرانشهر با ۶۱ درصد می باشد.

۷- نفت و گاز _____ سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان - ۱۴۰۰

۷-۱- مصرف انواع فرآورده های نفتی

نفت سفید (مترمکعب)	بنزین (مترمکعب)	سوخت های جت (هواپیما) (مترمکعب)	گاز مایع (تن)	سال و شهرستان
۲۷۳۰۶۹	۹۳۹۶۲۰	۱۶۴۳۰	۱۳۰۱۰۰ ۱۳۸۵
۳۲۸۵۸۹	۷۱۳۳۶۸	۲۱۲۸۸	۱۳۵۶۶۰ ۱۳۹۰
۴۳۷۳۲۸	۹۱۹۴۶۴	۲۶۵۸۸	۱۵۶۷۸۵ ۱۳۹۵
۴۲۵۷۷۱	۱۰۱۸۰۱۲	۲۶۵۴۲	۱۴۷۰۶۸ ۱۳۹۶
۳۵۴۵۷۹	۸۴۳۴۵۷	۱۴۷۸۱	۱۳۱۹۶۰ ۱۳۹۷
۳۶۰۹۸۲	۸۸۴۸۷۱	۱۴۳۵۰	۱۴۴۶۰۶ ۱۳۹۸
۳۳۶۱۰۰	۷۹۷۰۵۷	۱۴۹۵۳	۱۳۹۶۵۸ ۱۳۹۹
***	***	***	*** ۱۴۰۰ ^(۲)
... ایرانشهر
... چابهار
... خاش
... دلگان
... زابل
... مهرستان
... زاهدان
... زهک
... سراوان
... راسک
... سیب و سوران
... فنوج
... قصرقند
... کنارک
... میرجاوه
... نیکشهر
... نیمروز
... هامون
... هیرمند
... بمپور
... سرباز
... تفتان
... دشتیاری
... گلشن
... لاشار
... زرآباد

سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان - ۱۴۰۰

۷- نفت و گاز

۷-۱- مصرف انواع فرآورده های نفتی (دنباله)

سال و شهرستان	نفت گاز (مترمکعب)	نفت کوره (مترمکعب)	روغن های موتور و صنعتی (مترمکعب)	قییر (تن)	سایر فرآورده ها ^(۱)
..... ۱۳۸۵	۱۶۷۱۸۳۴	۷۳۹۰۷۰	.	.	۳۷۷۷
..... ۱۳۹۰	۹۶۲۴۴۸	۶۷۰۰۰۶	.	.	۹۴۶۴۲۶
..... ۱۳۹۵	۱۹۴۱۴۱۳	۵۲۳۰۹۴	.	.	.
..... ۱۳۹۶	۱۹۰۴۳۴۰	۴۳۷۴۵۷	.	.	.
..... ۱۳۹۷	۹۳۲۵۷۹	۲۹۰۳۰۹	.	.	.
..... ۱۳۹۸	۹۸۲۲۴۰	۳۰۶۳۲۶	.	.	.
..... ۱۳۹۹	۹۶۷۰۱۱	۳۰۱۵۱۸	.	.	.
..... ۱۴۰۰ ^(۲)
..... ایرانشهر
..... چابهار
..... خاش
..... دلگان
..... زابل
..... مهرستان
..... زاهدان
..... زهک
..... سراوان
..... راسک
..... سیب و سوران
..... فنوج
..... قصرقند
..... کنارک
..... میرجاوه
..... نیکشهر
..... نیمروز
..... هامون
..... هیرمند
..... بمپور
..... سرباز
..... تفتان
..... دشتیاری
..... گلشن
..... لاشار
..... زراپاد

۱- نوع فرآورده باید ذکر شود.

۲- با توجه به پیگیری های متعدد با شرکت مربوطه هیچگونه اطلاعاتی دریافت نشد.
مأخذ- شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی استان سیستان و بلوچستان (مناطق زاهدان و چابهار).

۷- نفت و گاز _____ سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان - ۱۴۰۰

۷-۲- جایگاه‌های فروش مواد سوختی

تعداد جایگاه			شهرستان
خصوصی	دولتی	جمع	
۰	۰	۰ ۱۳۸۵
۸۱	۷	۸۸ ۱۳۹۰
۹۱	۷	۹۸ ۱۳۹۵
۹۰	۷	۹۷ ۱۳۹۶
۴۷	۷	۵۴ ۱۳۹۷
۴۷	۷	۵۴ ۱۳۹۸
۴۷	۷	۵۴ ۱۳۹۹
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ ۱۴۰۰
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ ایرانشهر
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ چابهار
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ خاش
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ دلگان
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ زابل
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ مهرستان
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ زاهدان
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ زهک
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ سراوان
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ راسک
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ سیب و سوران
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ فنوج
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ قصرقند
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ کنارک
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ میرجاوه
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ نیکشهر
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ نیمروز
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ هامون
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ هیرمند
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ بمپور
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ سرباز
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ تفتان
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ دشتیاری
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ گلشن
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ لاشار
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰ زرآباد

سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان - ۱۴۰۰ _____ ۷- نفت و گاز

۷-۲- تعداد مخازن و جایگاه‌های فروش مواد سوختی (دنباله)

جایگاه‌های سوخت‌گیری گاز فشرده طبیعی (CNG)	تعداد شعب فروش نفت	تعداد پمپ				شهرستان
		نفت سفید	نفت گاز	بنزین	بنزین سوپر	
۰	۰	۰	۰	۰	۰۱۳۸۵
۰	۶۹۹	۱۵۷	۴۳۳	۶۶۲	۰۱۳۹۰
۱	۶۷۱	۱۷۵	۴۳۹	۷۰۹	۶۱۳۹۵
۱	۶۷۱	۱۷۵	۴۲۴	۷۱۹	۶۱۳۹۶
۰	۵۸۸	۰	۲۷۰	۵۱۴	۶۱۳۹۷
۱	۵۹۴	۰	۲۷۰	۵۱۴	۶۱۳۹۸
۱	۵۹۴	۰	۲۷۰	۵۱۴	۶۱۳۹۹
۲	۷۳۰۱۴۰۰
...	۹۹ایرانشهر
...چابهار
...	۸۴خاش
...دلگان
...	۲۰۴زابل
...مهرستان
۲	۱۴۷زاهدان
...زهک
...	۱۳۹سراوان
...راسک
...سیب و سوران
...فنج
...قصرقند
...کنارک
...میرجاوه
...	۵۷نیکشهر
...نیمروز
...هامون
...هیرمند
...بمپور
...سرباز
...تفتان
...دشتیاری
...گلشن
...لاشار
...زرآباد

مأخذ- شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان سیستان و بلوچستان (مناطق زاهدان و چابهار).

۷- نفت و گاز _____ سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان - ۱۴۰۰

۷-۳- تعداد انشعاب گاز موجود^(۱)، مصرف‌کنندگان به تفکیک نوع و میزان مصرف گاز طبیعی در

پایان سال

سال و شهرستان	تعداد شهرهای گاز رسانی شده ^(۲)	تعداد روستاهای گاز رسانی شده ^(۳)	تعداد انشعاب ^(۱) (فقره)		
			جمع	خانگی	تجاری - عمومی
صنعتی					
.....۱۳۸۵	۰	۰	۰	۰	۰
.....۱۳۹۰	۱	۰	۱۷۰۶	۱۷۰۶	۰
.....۱۳۹۵	۱	۳	۱۷۹۵	۱۷۹۷	۲
.....۱۳۹۶	۲	۴	۱۹۳۵۱	۱۹۳۵۶	۵
.....۱۳۹۷	۳	۴	۲۵۰۰۱	۲۵۰۰۶	۵
.....۱۳۹۸	۵	۷	۳۰۷۶۰	۳۰۷۶۸	۸
.....۱۳۹۹	۵	۱۴	۷۳۶۱۴	۷۳۸۰۷	۱۹۳
.....۱۴۰۰	۵	۱۸	۸۲۰۱۷		۰
ایران شهر.....	۱	۹
چابهار.....	۰	۰
خاش.....	۰	۰
دلگان.....	۰	۰
زابل.....	۱	۰
مهرستان.....	۰	۰
زاهدان.....	۱	۰
زهک.....	۰	۰
سراوان.....	۰	۰
راسک.....	۰	۰
سیب و سوران.....	۰	۰
فنوج.....	۰	۰
قصرقند.....	۰	۰
کنارک.....	۰	۰
میرجاوه.....	۰	۰
نیکشهر.....	۰	۰
نیمروز.....	۰	۰
هامون.....	۰	۰
هیرمند.....	۰	۰
بمپور.....	۲	۹
سرباز.....	۰	۰
تفتان.....	۰	۰
دشتیاری.....	۰	۰
گلشن.....	۰	۰
لاشار.....	۰	۰
زرآباد.....	۰	۰

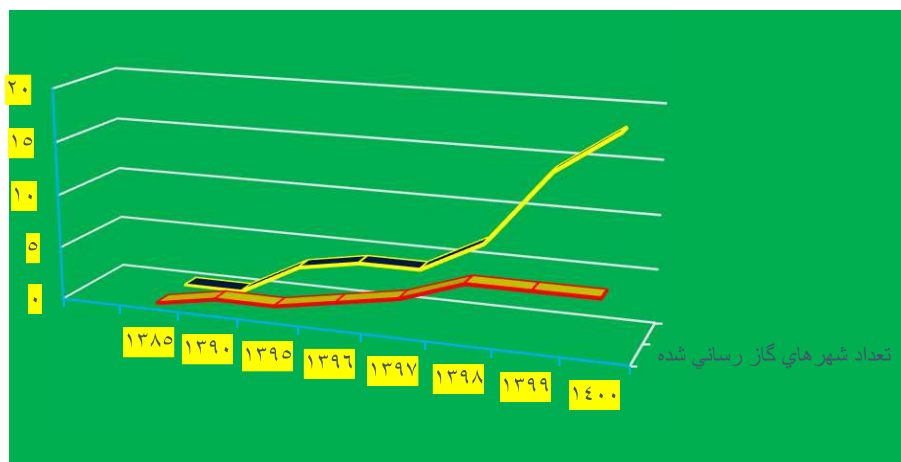
سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان - ۱۴۰۰ _____ ۷- نفت و گاز

۷-۳- تعداد انشعاب گاز موجود^(۱)، مصرف کنندگان به تفکیک نوع و میزان مصرف گاز طبیعی در پایان سال (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (میلیون مترمکعب)	تعداد مصرف کننده ^(۱)				سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری - عمومی	خانگی	جمع	
. ۱۳۸۵
۰/۸۷	.	۴۰	۱۲۸۴	۱۳۲۴ ۱۳۹۰
۷۵۷	.	۴۰	۱۳۸۶	۱۴۲۶ ۱۳۹۵
۱۱۶۷	۵	۳۵۶	۱۹۸۵۲	۲۰۲۱۳ ۱۳۹۶
۱۳۷۲	۸	۴۶۷	۳۱۷۴۷	۳۲۲۲۲ ۱۳۹۷
۱۳۸۹	۶	۷۰۰	۵۰۶۸۵	۵۱۳۹۱ ۱۳۹۸
۱۵۳۹	۲۰	۱۰۰۲	۷۵۸۷۷	۷۶۸۹۹ ۱۳۹۹
۱۶۷۰/۸۷	۶۰	۱۷۱۹	۱۰۶۹۵۳	۱۰۸۷۳۸ ۱۴۰۰
۱۰۱۵/۶۱	۲۲	۴۳۱	۱۶۵۴۷	۱۷۰۰۳ ایرانشهر
. چابهار
. خاش
. دلگان
۰/۸۰	.	۱	۵۱۳	۵۱۴ زابل
. مهرستان
۶۳۵/۵۴	۳۸	۱۲۵۷	۸۸۲۷۵	۸۹۵۷۲ زاهدان
. زهک
. سراوان
. راسک
. سیب و سوران
. فنوج
. قصرقند
. کنارک
. میرجاوه
. نیکشهر
. نیمروز
. هامون
. هیرمند
۱۸/۹۲	.	۳۰	۱۶۱۸	۱۶۴۹ بمپور
. سرباز
. تفتان
. دشتیاری
. گلشن
. لاشار
. زراآباد

۱- انشعاب‌هایی که هنوز به بهره‌برداری نرسیده است را نیز شامل می‌شود.
 ۲- شامل تمام شهرهایی می‌باشد که در آنها عملیات گازرسانی شروع شده است.
 ۳- شامل تمام روستاهایی می‌باشد که عملیات گازرسانی در آنها شروع شده است.
 مأخذ- شرکت گاز استان سیستان و بلوچستان.

۷-۱- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده



تعداد روستاهای گاز رسانی شده ■ تعداد شهرهای گاز رسانی شده ■

مبنا: جدول ۷-۳